

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fôl'a acêst'a va eâ de dône ori pe luna, pone la regulare; éra de a-ici in colo o data pe septemana, cu si pone acilea: Marti sér'a. — Prenumeratiunile se primescu in tôte dîlele.

Pretinlu pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pre unu tritaniu 1 fl. 50 cr. éra pentru straiçitate: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu tritaniu 2 fl. in v. a.

Tôte siodieniele si banii de premeratiune sunt de a se transmite la Redactiunea diurnatului:
Aradu, strat'a Teleki-ana. nrulu 27.

Inseratiunile se primescu cu 7 cr. de linia, si 30 cr. tace timbrate.
Unu esemplariu costa 15 cr. si se pôte capeta in librari'a lui M. Klein jun. d'in Aradu.

La rentôrcerea lui Carolu d'in Bulgari'a.

Geminele lui Traianu: Bine ai venit u voiniculu nostru! Ai mantuitu turm'a de lupii de média-di; aper'o inse acum si de ursii de la média-nôpte, cari buie la noi in tier'a cu poter'a, sà ne prapadésca, bagu sém'a.

Carol: D'in a-intea acestoru dihanii rapitorie, éca vedeti, cà mi-am asiediatu turm'a la locu siguru: in Romani'a-Mica, si déca voru veni acei ursi si pe a-ici: mi-oiu face detori'a de unu adeveratu pastoriu, cà-ei am buni zevodi in giurulu meu, in cari me potu increde.

Geminele lui Traianu: Asiè, asiè, ca sà-ti fia numele teu laudatu si pré maritu in toti vecii!

Viéti'a calugarésca.

ori

Tabul'a négra sí chart'a rosá.

— Comedia originala in 3 acte, —

de **MARCU TULIU CICERONE.**(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anul Domnului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugaru si mare logofetu.
M-me Monpensier de Cucuta, amic'a intima a lui Procopio.
Zenobi'a Cojila,
Tom'a Ciupérca, } mostologi si camerarii lui Procopio.
Pluto, Domnulu infernului.
Ionéllyi, archipastore.
Croitore, doctor angelicus — archipastore in spe.
Lawrentie, doctor romanus — archipastore in spe.
M. Caiaffa, doctor utriusque *) — logofetu si archipastore in spe.
Bab'a Doc'a, Dómn'a destinului.
Bab'a Hérc'a,
Bab'a Dur'a, } ursitórie, servele Babii Doc'a.
Bab'a Cãrliguti'a,
Minerv'a,
Dian'a,
Vest'a,
Venus, } dñe sí diei.
Amoru,
Hymen,
Themis,

Actulu II.

Scen'a 3.

Pluto (cãtrã *Caiaff'a*): Salutare! miculu meu *Caiaffa*! si in fine mi-faci totusi reverinti'a? — Fórté nobilu sí frumosu! (Cu vioitiune.) Cu ce ti-potu face placerea? . . . . .

Caiaff'a: — (netedíndu barb'a sa négra) Inalte Dómn'e? inainte de ce asi atinge córd'a, ce provóca esential-minte scopulu venirei mele a-ici, — permite-mi a vi observá: cà dest' sum numai unu simplu moritoriu, totusi meritele mele cuprinse in acestu compendiu, (lu predã cu umilitia lui *Pluto*) precum sí renumele meu obtienutu in fia-care ramu alu sciintieloru, dovedescu apriatu, cà *am in fine votu spre a mi-aridicã graiulu* càtrã Inaltínea vóstra! — Acestea premerse, vinu deci sí io, spre a vi aduce darulu: auru, smirna sí tãmaia, ca unui imperatu de vecia, — sí a me inchiná Vóa!

Pluto (cu demnitate): Regretu fórté amice, cà nu suntemu in placut'a positiune, spre a ti-priimí darulu oferitu! Darulu, ce ni-lu oferezi, nu compete lui *Pluto*, ci nesmintitu aceluor damicele romane d'in Banatu-Comlosiu, cari rostescu atãtu de inclinabilu (!) accentele sonóre (?) ale limbei maghiare; sí 'acést'a cu atãtu mai vertosu, de órece numitele damicele, ca romane, sí in midiloculu romaniloru, nu se sfiescu de rusínea: spre a nu conversá in tóte dílele pe „Sãufzer promenade“ in limb'a ce suna preambulatoriloru atãtu de tragi-comicu! . . . . . Ori compete, mai bine dísu, notariului *Spargeferéstr'a*, care este capabilu a sí-pierde sí beat'a minte la audiulu unui „Csárdás“ linu. Darulu, ce mi-compete mie sí ce pretíndu de la tine, amice *Caiaffa*, trebuie sã fia

unu omagiu —, ce consiste singuru sí numai d'in lapedarea de sine, sí d'in *servilismu neconditionatu!* — Neoferíndu-mi acesteã, nu potemu trece la transactiune . . . . .

Caiaff'a (perplesu): Auru, smirna sí tãmaia — dice-ti, cà — nu vi trebuescu; — cu tóte cà acesti trei factori potinti decídu definitivaminte in viéti'a sociala; si pr'in urmare chiar Inaltínea Vóstra aveti trebuíntia de acéstã *santa trinitate* totu-de un'a, de câte-ori binevoiesci a misicã prerogativele omenesci — d'in cladirea . . . . . Spre a vi ilustrá acesteã in termini mai precisi, fia-mi permisú a observá urmatóriele: Inaltínea Vóstra sciti, cà archipastorele *Ionéllyi* sí-au obtienutu mitr'a episcopésca singuru sí numai p'rin auru . . . . . sí deosebi astu-feliu, cà sí-au elegatu diumetatea venitulu seu curatu pe cinci ani inainte, aceluor ómeni mari in capu, cari adica lu-au spriginutu in a sí-obtiene mitr'a . . . . . sí denique i-a succesu! — cà ce va fi d'in inpregiurarea, cà detoriile lui *Ionéllyi* se urca pone astadi la cifr'a de 250,000 fi. v. a., aceã nu se tiene d' a-ici; — observu numai, cà *Ionéllyi a facutu aceste detorii singuru sí numai pe contulu cerescu, sí alu diecesei sele!* — Procedur'a acést'a a lui *Ionéllyi* o voiu urmari sí io, adica am urmari-tu-o dejã intru atãt'a, încãtu adica am subscrisu septeman'a trecuta, in Butea-cu-pesce, mai multe obligatiuni despre *sume enórme* aceluor ómeni cu influíntia, cari au binevoitu a mi oferí *drépt'a* loru in a obtienè mitr'a . . . . . Vi facu deci totusi omagiulu pretínsu, déca mi-veti apromite graciosu: cà mi-veti tinde *drépt'a* neconditionatu sí Inaltínea Vóstra atunci, candu Vi voiu implorá ajutoriulu sí protectiunea Vóstra! . . . . .

Pluto (nimítu): Cum sã nu!? — sã audu inse, cà in ce consiste aspiratiunile tele!

Caiaff'a (melancholicu): Aspiratiunile mele!? — Spre a vi desfășurá aspiratiunile mele, permiteti-mi sã aruncu o privire retrospectã sí fugitivã in trecutul meu! . . . . . (Cu vóca sí atitudine retoricã.) Éste multu de atunci'a, sí totusi mi-pare atãtu de próspeta inpregiurarea: cà cini-spre-diece ani de tortura permanentã au sborafu preste mine fóre mila faciã de acestu sinu sgduitu de poterea aspiratiuniloru mele! . . . . . Oh! mi-aducu a minte, cà erã o di de primavéra, candu sórele lucea maiestosu rever-sandu-si radiele sele binefacatórie pe campiele manóse . . . . . pecurariulu suflã d'in flueru farmecatóriele melodii — in giurulu viteluor sele dragalásie, ce pasceau pe unu piscu de munte . . . . . éra bland'a turturica, ce in aeru plutíã usoru, lamentã cu gele sí amaru perderea scumpului ei sociu, care a ratecitu pe susu . . . . . sí io?: — oh! eram ferice! eram ferice, cà-ci eram singuru. sí poteam meditã profundu . . . . . sí oh! dulce erã pentru mine atunci'a singuritatea! Éra acum?! Oh! acum nu mai sum sub stapanirea contemplatiuniloru idealistice de-odinaóra; ci sum morosulu, care remane rece sí nepetrunsu, candu o lacrima ferbinte d'in ochiulu meu inundatu — mi-riuréza faci'a-mi obosita! . . . . .

— Oh! Odinaóra sí acum! —

— Odinaóra erã scump'a mea natiune totulu meu, in care traiám. Éra acum? Oh quae mutatio rerum! Aspiratiunile mele sunt mai tari, decâtu

*) generis? Red.

chiar vointi'a mea; vointi'a mea este astadi debila facia de totu-aceea, ce mi impune seriosu, spre a-mi iubi scump'a mea natiune cu acelu focu si ardore, cu care a iubitu odinaora marele patriotu Regulu, care mai bucuros a preferitu sa mora in robia inamicului cuceritoriu, decat sa submine respectulu, ce detoria scumpei sele natiuni! . . . . . Aspiratiunile me au devinsu —, si pr'in urmare, permiteti-mi Inaltiate Dómne spre, a mi-face omagiu-lu in acestu intielesu!

Pluto: Dorescu in fine a sei apriatu aspiratiunile tele; deci sa audu.

Caiaff'a: ei bine; deci pro primo: *o cruciulitia de hieru*; ér' pro secundo: mitr'a episcopésca d'in dieces'a Orbiei-mari . . . . .

Pluto (cu sarcasmu): Pucinu ceri, amice Caiaff'a: aceste aspiratiuni se potu usoru realisá — chiar ca visulu Juliei —; p'rin acést'a observu numai, precum aderintii nostrii fideli si adeverati au a face votulu: ca voru implini cu supunere orba tote mandatele esmise de Noi . . . . . Vei sa depuni *juramentulu inauguralu*!

Caiaff'a: Si cum suna formul'a?

Pluto: Di numai dupa mine!

— Juru (Caiaff'a: juru.) la cornele draciloru, (Caiaff'a: la cornele draciloru.) precum io (Caiaff'a: precum io.) de astadi inainte (Caiaff'a: de astadi inainte.) nu voiu mai fi romanu; (Caiaff'a: nu voiu mai fi maghiaru.) — La santi! ce bálicaresti tu pretene? grigi, ca nu rostesci fidelu formul'a!

Caiaff'a (in perplesitate): Cum sa nu?! — io credu celu pucinu, ca am rostitu-o chiar asiá, precum adica mi-se au predisu; mi-iau libertatea totusi a observá: ca Inaltimea Vóstra ati comisú erórea...

Pluto (cu mania): Am comisú, erórea? . . . si ce eróre am comisú, déca mi-permiti a te intrebá?! —

Caiaff'a: Aferim! Inaltimea Vóstra binevoiti numai a glumi . . . . . Vi marturisescu, ca in formul'a predisa se a comisú intru adeveru eróre si a-nume, acea, ca „nu voiu fi romanu;“ io astadi sentiescu mai magiariesce decatú chiar maghiarulu! Déca doriti, vi dau probe despre acést'a. Betranulu Mosiu-Ionii, ca romanu, au nu a disu la 1848, ca: — „*déca ar sci, ca curge in vinele sele numai o picatura de sange romanescu, si acea o ar destila pr'in o detunatura de pistolu*“? *) Considerandu deci acést'a, precum si acea, ca sentiescu dejá magiariesce, si ca staruiescu in a perveni la limanulu doritu, nu se póte supune despre mine: ca in viitoriu voiu sa fiu romanu! — Supositiunea me ar vatemá nu numai, ei ambitiunea si votulu, ce vi facu, nu mi-permite spre a rosti cele dese mai susu — cu atátu mai vertosu, cu cátu statulu si barb'a mea preutiésca vi dau destula garantia despre adeverulu acelorú . . . . . Că ce am fostu odinaora, acea nu trage astadi nemiecu in cumpana . . . . .

Pluto: (cu sarcasmu) Sic! — Te intielegu fórte bine, micule Caiaff'a! — si chiar pentru acea dorescu, sa faci votulu in intielesulu formulei. Tu singuru recunosci, ca esci de principiulu: Hic Thales, hic Rhodus; si pr'in urmare nu voiu avé sa contezu multu pe statornicia ta! — — —

Caiaff'a: (tristu) Ei bine; voiu jurá cum predici!

Pluto: Fii deci cu auscultare! — nu voiu fi romanu, (Caiaff'a: nu voiu fi romanu!) si neci voiu mai senti romanescé, (Caiaff'a: si neci voiu mai senti romanescé,) ci me deobligu a face tote acelea —, (Caiaff'a: ci me deobligu a face tote acelea,) ce singuru si numai lui Pluto si corifeiloru sei place; (Caiaff'a: ce singuru si numai lui Pluto si corifeiloru sei place.) Precum am spusu adeverulu, (Caiaff'a: precum am spusu adeverulu.) asiá ca-mi ajute Pluto. — Amin!! — (Caiaff'a: asiá sa-mi ajute Pluto. — Aminu!)

Caiaff'a (a parte:) Dómne, Dómne, cauta d'in ceriu si vedi! . . . . . (resolutu.) Marite Dómne! si acum ordóna cu mine; ca-ci sum cu totulú — alu Vostru! — —

Pluto: (cu demnitate) — mergi, si propoveduesce acésta doctrina tuturorú, cari adica dorescu, sa fia impartasiti de darurile imperatiei nóstre! . . . . . (Caiaff'a ésc a-fora.) —

(Se va urmá.)

Venatoriulu de ursu.

(Imitatiune dupa o poveste.)

Mergendu o-data susu la padure, cu pusc'a 'n spate,
Unu lucru siodu mi se ivesce, pe neaseptate,
nu me glumescu;

Susu pe unu colnicu, de drumu de parte,
Unde mersesem — ca d'in pecate, —
ce-va diarescu . . .

Mergu mai a-prope, tufe de mure
Vediú pr'in padure
in giurulu meu.

Mergu mai de parte, dau totu de mure
In cea padure, —
o d'cu pe Dieu!

Dar' si unu sgomotu, cam cunoscutu, pareá c'audiu . . .
Sgomotulu mare, sgomotulu tare, sgomotu de ursu
e ce-audiamu.

Mergu mai a-prope, nu me incelu, éta ursi duoi:
Unulu jocá, altulu cantá d'in mari cimpoi.
Ér eu priviam!

Eu venatoriu cu pusc'a 'n spate, pusc'a 'ncarcata —
Mi pare bine candu asié ce-va mi se aréta.
Dér' ce dracu?

Care sa-lu puscú? pre jocatoriulu!
Ba nu, Dieu nu, dá 'n d'catoriulu!
de lege-mi facu.

In fine totu-si eu me decidu: puscú lautariulu.
Elu cauta 'n giuru . . . dér' nicairi vede puscariulu . . .
Stai, se gandescé:

Est'a ce jóca, la care cantu, m'a vulneratu;
Deci ia cimpoiulu cu repediune si-lu tóca 'n capu . . .
Lu prapadesce!

Acum duoi ursi pr'in o puscare,
Disei in mine, in diu'a mare,
eu am puscatu!

A-poi mai dica lumea cea rea . . . . .
Dica, nu-mi pasa, dica ce-a vrea;
io-su de laudatu.

D'atunci di, nópte, cu pusc'a 'n spate, mereu pandescu
Vre unu norocu atátu de orbu, ca sa gasescu,
Ci: „nu-su totu pasci!“

I. P. R.

*) ipsissima verba.

IVANU TURBINCA.

Poveste de

IOANE CRÉNGA.

— D'in „Convorbiri literare.” —

(Urm.re.)

Ivanu inse habaru nu avea de ast'a. Elu cum a intratu in odai'a, unde l'a dusu omulu boerului, si-a pusu armele la rându'la, s'a inchinatu dupa datina, si a-poi s'a tologitu asiè imbracatu, cum erá, pe unu divanu móle ca bumbaculu, ponedu-si turbinc'a cu cele dóue carbóve sub capetóiu, si asternendu-se pe somnu, cà-ci d'abiè ilu tieneau petiórele, de truditu ce erá. — Dér póte bietulu omu sà se odinésca? Cà-ci cum a stinsu luminarea, o-data se trescece, cà-i smuncesce cine-va perin'a de sub capu, si i-o arunca càtu colo! — Ivanu atunci, puindu man'a pe sabia, se scóla repede, aprinde luminarea si incepe a cantá pr'in casa in tóte partile; dér nu gásesce pre nimene . . . . .

— Mái! Dér acestu pecatu? Ori cas'a ast'a nu-e curata, ori s'a cutremuratu pamentulu, de mi-a saritu perin'a de sub capu, si eu ambli bádádáindu ca unu nebunu. Ce-oru mai fi si cutremurile astea! — Díse Ivanu, mai facendu câte-va cruci pone la pamentu, si a-poi éra se culca. Dér candu sà atipésca, de o-data se audu pr'in casa o multime de glasuri, cari de cari mai uritióse: unele miorlaiau ca máii'a, altele guitiau ca porculu; unele ocácáiau ca brósc'a, altele mormáriu ca ursulu, me rogu, feliu de feliu de glasuri schimonosite se audiau, de nu se mai scéa: ce mam'a dracului sà fia a-colo. — Ivanu atunci se cam pricepe ce ar fi ast'a.

— A-poi stai dér! Cà are Chir'a socotéla, cum vedu eu. Si o-data incepe a strigá poternicu:

„Pasíol na turbinc'a ciortí!”

Atunci diavoliu o-data incepu a se càrábáni unulu preste altulu in turbinca, de par' cà-i aducea ventulu. Si dupa ce intrá ei cu totii in laintru, Ivanu incepe a-i ghigosí muscalesce. Dupa aceea léga turbinc'a strinsu la gura, o pune sub capu, mai trantindu-li pr'in turbinca nisce ghionturi rusesci, colca cum scíá elu, de dá anim'a d'in draci. A-poi se culca cu capulu pe densii, si, ne mai fiindu superatu de nimeni, trage Ivanu unu somnu de cele popesci, de cari trage pop'a in noptile acele, candu este nevoitu a se pune in poora cu dracii, d'in caus'a citirei molitveloru santului Vasiliu celu Mare . . . . . Dér candu pe a-própe de cantatori, Scaráoschi, capetani'a draciloru vediendu, cà parte d'in slugile lui se intardia, pornesce cu grabire la loculu sciutu sà le caute. Si ajungendu intr'o clipa, se véra, elu scie cum si pe unde, in odaia la Ivanu, si-i sterge o palma, pr'in somnu, càtu póte. Ivanu atunci sare arsu, si o-data striga:

— „Pasíol na turbinc'a!”

Scaráoschi atunci intra si elu fore vorba, si se indesuesce peste ceia-l-ali demoni, cà n'are incotro.

— Ei, las' sà vejudecu eu acusi, necuratiloru; voiú scóte inculu d'in voi, — díse Ivanu tulburatu. — Cu mine v'ati gasitu de jocatu? Am sà ve mustraluescu, de au sà rida si canii de voi. Si o-data se imbraca si se inarméza Ivanu cu tóte a le lui, si, esíndu a-fore, incepe a face unu tărăboiu, de s'a scolatu tóta ograd'a in gur'a lui.

— Dér ce ai patítu, mà pahontiule, de te-ai scolatu cu nóptea in capu, si faci asiè Iarma? — dísera ómenii boerului, cari dau chiori unulu preste altulu, de par' cà aveau orbulu gainiloru.

— Ce sà patiescu? — díse Ivanu dèrsu. Ia am cáptusítu nisce iepuroi, si am de gandu sà-i jumulescu.

Boerulu, in sgomotulu est'a, se scóla si elu si intréba: ce vuietu e a-colo pr'in ograda?!

— Ce sà fia cocóne, — respunde o sluga. Ia mai tóta nóptea nu ne amu potutu odini de reulu rusului celui'a. Draculu scie ce are . . . . . Ci cà a prinsu nesce iepuroi, si vrea sà-i jumuléscu, sà iertati Dvóstra! —

In vorbele aceste, numai éca ce se infaciesiéza si Ivanu inaintea boerului cu turbinc'a plina de draci, cari se bateau ca pescii in vírsia.

— Éca, grospodine, cu cine m'am vénjолitu tóta nóptea . . . . . dér incaltea ti-am curatitu si eu cas'a de draci, si vi-i aducu poclonu desu de demanétia. Poruncesce, sà-mi aduca nesce palce, cà am sà-i batu la stroiu, sà pomenésca ei càtu voru traí, cà au datu preste Ivanu, robulu lui Domnedicu.

(Se va urmá.)

NEMICURI.

(S) *Bunii nostri ausaaci privescu cu invidia la marea esposítia d'in Parisu, cà-ci ast'a a succesu peste asceptare. Si articuli si lume multa d'in tóte partile lumii.*

Noi, cest'a de la „Gur'a-satului,” septeman'a trecuta, inca amu participatu (in visu) si venimu acum in trecatu sà vi reportámu, cà articulu, care mai multu efectu face sà la a carui cautare se mira tóta lumea, este statu'a, ce póta inscriptiunea: „Ingratitudinea rusésca!” Acést'a statu'a se afla asiédiaa pe unu postamentu inaltu in despartimentulu Romaniei.

Tand'a si Mand'a.

T. Óre ce póte fi caus'a, de sinodulu eparchiale gr. or. romanu d'in Caransebesiu totu-de-a-un'a mai ínte si-gata trebile de càtu cele-l-alte sínóde a le nóstre?

M. Ei sunt in confiniile militare, mài, si a-poi su-dedati a-si ispraví tóte trebile loru pe scurtu si — ca-tanesce.

T. Fi asiè, asiè . . . Uita, cà si eu am sciutu-o ast'a, numai cà nu mi-a venitu in minte. (§)

Publicatiuni tacsabili.

Nrulu 177. es. jud.
1878.

(3--2.)

Publicatiune de licitatiune.

Subsemnatulu esecutoriu esmisu, in virtutea §-lui 403. alu proced. leg. civ., face de scire, cà mobiliile lui **Tom'a Galetariu**, d'in comun'a **Tiel'a**, si a-nume: o cassa de feru wertheimiana si 5 vase, cari amesuratu decisului de sub nrulu 2145. alu judeciului regescu de Fagetu s'au pemnoratu si apreciatu judecatoresce in suma de fi. 500. pentru escontentarea pretendiunei de fi. 78. cr. 67½. capitale si accesorii legali a lui **Teodoru Ioanovicu** si a socii sele d'in Nagifalu, — se espunu la licitatiune publica, ceea ce se va tienè in comun'a **Tiel'a**, in 3. Juniu nou, 1878. in ainte de amèdi la 11 óre, pe candu cei ce dorescu a cumpará sunt invitati cu acea observare, cà in casu de necesitate, conformandu-me cu §-lu 406. d'in proc. leg. civ., mobiliile de mai susu, totu atunci, se voru vinde si mai in diosu de la pretiulu estimatiionale.

Datu in Fagetu, la 7. Maiu, nou, 1878.

Marcu Weinzierl, m. p.
esecutorulu judeciului regescu.

(L. s.)